

KKSV-2024-1

KKSV-2024-1

M. A. Yogashastra (NEP) (First Semester)

Examination March/April - 2024

भारतीय तत्त्वज्ञानाची मूलभूत तत्त्वे - I

Fundamentals of Indian Philosophy (Paper - I)

Time: 3 hrs.]

[Total Marks: 80

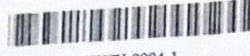
Notes- All questions carry equal marks.
Answer any five question from eight questions.

सुचना : सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

आठ प्रश्नांपैकी कोणतेही पाच प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

- Q. 1. Differentiate between Orthodox schools of Indian Philosophy and Heterodox schools of Indian Philosophy in detail. 16
भारतीय तत्त्वज्ञानाच्या आस्तिक परंपरा व नास्तिक परंपरा यांमधील फरक विस्तृतपणे स्पष्ट करा.
- Q. 2. Write notes on below topics. 16
खालील मुद्द्यांवर टीपा लिहा.
a) Pramanas as per Samkhya Philosophy
सांख्य तत्त्वज्ञानानुसार प्रमाण संकल्पना
b) Charvaka's view on Pramana.
चार्वाकांचा प्रमाणांवरील दृष्टिकोन.
- Q. 3. Discuss about quote 'Brahman Satyam, Jaganmithya...'. 16
वाक्य 'ब्रह्मं सत्यं जगन्मिथ्या' यावर चर्चा करा.

- Q. 4. Write short notes on following topics. 16
खालील मुद्द्यांवर टीपा लिहा.
a) Pramanas in Heterodox Philosophy
नास्तिक दर्शनांमधील प्रमाण
b) Avidya as per Patanjali.
पतंजलिनुसार अविद्या.
- Q. 5. Enlist the Pramanas given by all the nine systems of Indian Philosophy (Philosophy viz.) 12
भारतीय तत्त्वज्ञानाच्या सर्व नऊ पंरपरांनुसार प्रमाणांची यादी करा.
(तत्त्वज्ञानानुसार वेगवेगळ्या प्रकारे)
- Q. 6. Write notes on below topics. 16
खालील मुद्द्यांवर टीपा लिहा.
a) Jiva as per Jaina Philosophy
जैन दर्शनांनुसार जीव
b) Creation of world as per Samkhya Philosophy
सांख्यदर्शानुसार सृष्टीप्रक्रिया.
- Q. 7. Differentiate between the concept of duality and the concept of non-duality as per Indian Philosophy. 16
भारतीय तत्त्वज्ञानानुसार द्वैत ही संकल्पना तसेच अद्वैत ही संकल्पना यांतील फरक स्पष्ट करा.
- Q. 8. Write short notes on following topics. 16
खालील मुद्द्यांवर टीपा लिहा.
a) Prama
प्रमा
b) Jagat as per Advaita
अद्वैतनुसार जगत्.

KKSV-2024-1

KKSV-2024-1

M. A. Yogashastra (NEP) (First Semester)

Examination March/April - 2024

योग परंपरा – Yoga Tradition (Paper - II)

Time: 3 hrs.]

[Total Marks: 80

Notes- All questions carry equal marks.

Answer any five question from eight questions.

सुचना : सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत. आठ प्रश्नापैकी कोणतेही पाच प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

- Q. 1. Write an essay on 'Yoga in Bhagavadgita' keeping all chapters in view. 16
भगवद्गीतेच्या सर्व अध्यायांच्या अनुषंगाने 'भगवद्गीतेतील योग' या विषयावर निबंध लिहा..
- Q. 2. Answer below questions. 16
खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा.
a) Complete the verse 'Yuktahara Viharasya...' and explain it.
'युक्ताहार विहारस्य...' हा श्लोक पूर्ण करून त्याचे वर्णन करा.
b) Sixfold yoga in Amritanada Upanishad.
अमृतनादोपनिषदातील षडांङ्ग योग.
- Q. 3. Explain the concept of five 'Pranas' as given in Amritanada Upanishad. 16
अमृतनादोपनिषदामध्ये वर्णित पंचप्राण ही संकल्पना स्पष्ट करा.

- Q. 4. **Answer the following questions.** 16
खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा.
a) Write any one verse from Amritanada Upanishad and give its meaning.
अमृतनादोपनिषदातील कोणताही एक श्लोक लिहून त्याचा अर्थ सांगा.
b) Describe in brief 'Three doors to the hell' (Bhagavadgita)
'नरकाची तीन दारे' थोडक्यात विशद करा. (भगवद्गीतेनुसार)
- Q. 5. Write a summary of Tejobindu Upanishad in essay form. 12
तेजोबिंदू उपनिषदाचा सारांश निबंधात्मक स्वरूपात लिहा.
- Q. 6. **Answer the following questions.** 16
खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा.
a) Explain 'Jivanamukta' as per Tejobindu Upanishad.
तेजोबिंदू उपनिषदाचा 'जीवनमुक्त' स्पष्ट करा.
b) Explain the concept of 'Yogarudha' as per given in the
Bhagavadgita.
भगवद्गीतेमध्ये वर्णित 'योगारूढ' ही संकल्पना स्पष्ट करा.
- Q. 7. Write down in brief 'Eightfold Yoga' given in Yogatva Upanishad. 16
योगतत्त्व उपनिषदानुसार 'अष्टांग योग' ही संकल्पना थोडक्यात विशद करा.
- Q. 8. **Answer the following questions.** 16
खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा.
a) Importance of 'Knowledge' as per Yogatva Upanishad.
योगतत्त्व उपनिषदानुसार 'ज्ञानाचे महत्त्व'.
b) Complete the verse 'Samah Shatrau Cha...' of Bhagavadgita and
explain it.
भगवद्गीतेतील 'समःरात्रौ च' हा श्लोक पूर्ण करून त्याचे सविस्तर वर्णन करा.

KKSV-2024-1

KKSV-2024-1

M. A. Yogashastra (NEP) (First Semester)

Examination March/April - 2024

संशोधन पद्धती – Research Methodology (Paper - III)

Time: 3 hrs.]

[Total Marks: 80

सूचना – कोणतेही पाच प्रश्न सोडवा. / Solve any five questions.

- Q. 1. संशोधनाची उद्दीष्टे सविस्तर स्पष्ट करा. 16
Explain in brief objectives of Research.
- Q. 2. संशोधनात समस्येची निवड आणि त्याचे महत्त्व स्पष्ट करा. 16
Explain problems selection and its importance in Reserach.
- Q. 3. उत्तम संशोधकाची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा. 16
Explain the characteristics of a good Researcher.
- Q. 4. सविस्तर टीपा लिहा. 16
अ) गृहितके (Hypothesis)
ब) शोधप्रबंधाची रूपरेखा (Synopsis)
- Q. 5. शोध प्रबंधाची करतांना प्रकरण योजनेचे महत्त्व स्पष्ट करा. तसेच संदर्भ 16
ग्रंथसूची करण्याची पद्धत सोदाहरण लिहा.
Explain the importance of chapterization in thesis. Write the method of preparing bibliography with example.
- Q. 6. टीपा लिहा. (Write short notes.) 16
a) संशोधनात ग्रंथालयाचे महत्त्व.
Importance of Library in Research.
b) भारतातील प्रमुख योग संशोधन संस्था.
Important Yoga Research Institutes in India.

Q. 7. प्रायोगिक संशोधनात संख्याशास्त्रीय विश्लेषणाची भूमिका स्पष्ट करा.
तसेच संशोधनात सांख्यिकीय दृष्टीने प्रमुख घटकांचा उदाहरणासह
खुलासा करा.

16

Explain the important role of statistical Analysis in experimental research. Also explain the important factors in research from the view of statistics.

Q. 8. फरक स्पष्ट करा. (Differentiate Between)

16

a) मूलभूत संशोधन आणि उपयोजित संशोधन.

Fundamental Research and Applied Research.

b) प्राथमिक तथ्य संकलन आणि दुय्यम तथ्य संकलन.

Primary Data Collection and Secondary Data Collection.

KKSv-2024-1

KKSv-2024-1**M. A. Yogashastra (NEP) (First Semester)****Examination March/April - 2024****योगाने तणाव व्यवस्थापन – Stress Management by Yoga (Paper - V)****Time: 3 hrs.]****[Total Marks: 80**

Notes- All questions carry equal marks.

Answer any five question from eight questions.

सुचना : सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत. आठ प्रश्नांपैकी कोणतेही पाच प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

- Q. 1.** Explain the endocrine physiology of stress i.e. How stress is produced from endocrine system. **16**
ताणाची अंतःस्रावी शरीरप्रणाली स्पष्ट करा, म्हणजेच अंतःस्रावी ग्रंथीद्वारे ताण कसा निर्माण केला जातो.
- Q. 2.** Write notes on below topics. **16**
खालील मुद्द्यांवर टीपा लिहा.
a) Eustress / सकारात्मक तणाव
b) Sharira Preksha / शरीर प्रेक्षा
- Q. 3.** What do you mean by Vipassana meditation? Describe how its developed? **16**
विपश्यना ध्यान पद्धती म्हणजे काय? ती कशी विकसित झाली?
- Q. 4.** Write notes on below topics. **16**
खालील मुद्द्यांवर टीपा लिहा.
a) Meditation as per Patanjali / पतंजलींच्या मते ध्यान.
b) Vedic Prayer / वैदिक प्रार्थना

- Q. 5. Discuss in detail the 'management of stress' with the help of yogic practices. 16
'योगिक प्रक्रियांच्या मदतीने तणावाचे व्यवस्थापन' यावर विस्तृतपणे चर्चा करा.
- Q. 6. Write notes on below topics. 16
खालील मुद्द्यांवर टीपा लिहा.
a) Importance of Prayer / प्रार्थनेचे महत्त्व
b) Cyclic Meditation / चक्रिय ध्यान
- Q. 7. Differentiate between the prayers of any two traditions on common points. 16
सामाईक मुद्द्यांच्या आधारे कोणत्याही दोन परंपरांच्या प्रार्थनांमधील फरक स्पष्ट करा.
- Q. 8. Write notes on below topics. 16
खालील मुद्द्यांवर टीपा लिहा.
a) Group Prayers / सामूहीक प्रार्थना
b) Sympathetic response / अनुकंपी प्रतिसाद